

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

N A C R T

**ZAKON
O IZMJENAMA ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE
CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM**

Sarajevo, mart 2014. godine

ZAKON O IZMJENAMA ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

Član 1.

U Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“ br.: 36/99,54/04,39/06 i 14/09) u članu 18.d stav 3. mijenja se i glasi:

„ (1) Pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ne može ostvariti lice sa invaliditetom smješteno na cjelodnevni boravak u ustanovu socijalne zaštite ukoliko troškovi smještaja, u cijelosti ili djelimično, padaju na teret općinskog, odnosno kantonalnog budžeta.

Stav 4. mijenja se i glasi :

(2) Lice sa invaliditetom koje je smješteno u ustanovu socijalne zaštite može, uz ispunjenje svih ostalih uslova predviđenih ovim zakonom, ostvariti pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ukoliko on ili članovi njegove porodice u cijelosti snose troškove smještaja u ustanovu.“

Član 2.

Licima sa invaliditetom koja su ostvarila pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica po odredbama člana 18.d stav 3. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“ br.: 36/99,54/04,39/06 i 14/09) prestaje to pravo sa danom stupanja na snagu ovog zakona.

Član 3.

Član 69. stav 2. briše se.

Član 4.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

OBRAZLOŽENJE
ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE,
ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

I - USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana III.2.e/, u vezi sa članom III.3.(3). Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je utvrđeno da, federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču socijalne politike.

Prema odredbama člana III.2.e/ i člana III.3./1/ i /2/ Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, federalna vlast i kantoni su zajednički nadležni za socijalnu politiku /u koju oblast spada i zaštita osoba sa invaliditetom/. Tu nadležnost ostvaruju zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Kantoni u ovoj oblasti imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone (član III.3.(4)), kao i provoditi socijalnu politiku i uspostavljati službe socijalne zaštite (član III.4.j)).

Prema odredbama člana V.A.20./1/d/ Ustava Federacije Bosne i Hercegovine pored ostalih nadležnosti utvrđenih Ustavom, Parlament Federacije nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Primarni razlog za donošenje ovog zakona je Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj: U-9/12 od 30.01.2013. godine koja je donesena u postupku ocjene ustavnosti člana 18. d, stav 4. postojećeg Zakona kojom je predviđeno da pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ne može ostvariti lice sa invaliditetom koji je nastao nakon 65. godine života, a kod kojih je, u skladu sa mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, utvrđena potreba za korištenjem ovog prava te da to pravo pomenuta lica mogu ostvariti po kantonalnom zakonu. Ovakva odredba je navedenom odlukom Ustavnog suda ocijenjena kao neustavna i diskriminirajuća te je predlagaču zakona naloženo da u roku od šest mjeseci istu izmijeni i uskladi sa Ustavom i drugim važećim propisima Federacije Bosne i Hercegovine kao i stavovima Suda iz navedene Odluke.

Sem navedenog, a zbog nedoumica i različitih mišljenja u pogledu primjene stava 3. člana 18.d Zakona ukazala se potreba za hitnom izmjenom i dopunom istog a iz slijedećih razloga.

Pomenutim stavom člana 18.d Zakona predviđeno je da pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ne može ostvariti lice sa invaliditetom smješteno u ustanovu socijalne zaštite na teret sredstava općinskog, odnosno kantonalnog budžeta. U posljednje vrijeme uočena je pojava da pojedini centri za socijalni rad i općinske službe nadležne za poslove socijalne zaštite, a usljed različitog tumačenja

navedenog člana, u sve većem broju mijenjaju ugovore sa korisnicima koji su smješteni u ustanove socijalne zaštite na teret sredstava općinskog, odnosno kantonalnog budžeta, a kojima su regulisani troškovi tog smještaja i to na taj način da naknadno donose rješenja o priznavanju prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, a nakon toga mijenjaju ugovore sa korisnicima kojima su regulisani troškovi smještaja. Ovakvim postupanjem u znatnoj mjeri se dodatno opterećuje federalni budžet, a za očekivati je da će ovakva ponašanja ubuduće uzimati sve više maha. Imajući u vidu navedeno, a u cilju sprečavanja odliva sredstava sa federalnog budžeta, nužno se ukazala potreba za hitnom izmjenom postojeće zakonske odredbe.

Dalje, članom 2. Izmjena vrši se brisanje stava 2. člana 69. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine FBiH“, broj: 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09), kojim je predviđeno da pravo na porodičnu invalidninu pripada članovima porodice nestale civilne žrtve rata pod uslovom pokretanja zakonskog postupka za njeno proglašenje umrlom, odnosno da isto pravo prestaje ukoliko to ne učine u Zakonom predviđenom roku.

Pomenuti stav je u suprotnosti sa Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, što dovodi do direktnog kršenja međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

U skladu sa navedenim Komitet za ljudska prava Ujedinjenih nacija je, prema usvojenom Mišljenju u predmetu Prutina i dr. protiv Bosne i Hercegovine, potcrtao obavezu da se podnositeljima ove predstavke pruži efikasan pravni lijek, i to putem ukidanja obaveze članova porodice da svoje nestale srodnike proglase umrlim kako bi mogli koristiti određeni oblik socijalne naknade.

Također, ističemo da je ovo pitanje na drugačiji način regulisano članom 27. Zakona o nestalim licima („Službeni glasnik BiH“, broj 54/04), a koji predviđa da se na osnovu službene obavjesti Instituta za nestala lica o verificiranju statusa nestalosti u okviru Centralne evidencije nestalih lica BiH, nestala lica imaju smatrati umrlima te po službenoj dužnosti kao umrli evidentiraju u matičnim knjigama nadležne općine. Brisanjem naprijed pomenutog stava 2. člana 69. Zakona, izbjegla bi se kolizija pravnih normi koje trenutno podrazumjevaju vođenje vanparničnog postupka za „proglašenje nestalog lica umrlim“, te izvršilo usklađivanje sa ovim lex-specialis propisom.

Inicijativa za ovim izmjenama, a u cilju njihove realizacije, pokrenuta je prvenstveno od strane Komisije za zaštitu ljudskih prava i sloboda Parlamenta Federacije BiH, te se odnosi na implementaciju Mišljenja Komiteta za ljudska prava BIH u predmetu Prutina i dr.

III-SREDSTVA ZA PROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Preklapanjem podataka kroz informatičku bazu SOTAC, došli smo do saznanja da oko 10 000 korisnika prava, koji su starosne dobi iznad 65 godina, a nalaze se u kategoriji osoba sa invaliditetom sa 90 % ili 100 % oštećenja organizma, primjenom člana 18 d. stav 4. postojećeg Zakona su izgubili pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica.

Obzirom da je taj član proglašen neustavnim, da se u ovom Zakonu implementirala Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, te pod pretpostavkom da će svi ponovno moći koristiti tu vrstu prava za isplatu naknada tim korisnicima će biti potrebno dodatno obezbjediti oko 25.000.000,00 KM iz sredstava federalnog budžeta na godišnjem nivou.

Za provođenje predložene zakonske izmjene koja se odnosi na kategoriju civilnih žrtava rata, odnosno kojom se briše stav 2. člana 69., nije potrebno osigurati posebna sredstva u budžetu Federacije BiH.

ODREDBE ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM KOJE SE MIJENJAJU

Član 18.d.

Radi ostvarivanja prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica , lica sa invaliditetom razvrstavaju se u dvije grupe i to :

1. Prva grupa-lica sa invaliditetom koje , prema mišljenju Instituta , ne mogu sama udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama.

Pod osnovnim životnim potrebama, u smislu ovog člana, podrazumijeva se da se lice ne može samostalno kretati u stanu i izvan stana, uzimati hranu, oblačiti se i svlačiti , održavati ličnu higijenu, obavljati druge fiziološke potrebe, kao i slijepa lica čiji je ostatak vida na oba oka ispod 0,05 sa korekcijom .

2. Druga grupa-lica sa invaliditetom koja, prema mišljenju Instituta , ne mogu potpuno udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama .

Pod nemogućnošću potpunog udovoljavanja osnovnim životnim potrebama , u smislu ovog člana, podrazumijeva se da se lice ne može samostalno kretati izvan stana radi nabavke osnovnih životnih potrepština i korištenja zdravstvene zaštite.

Dodatak za njegu i pomoć od drugog lica određuje se u mjesečnom iznosu u procentu od osnovice iz člana 18.f. ovog Zakona i to :

- 1) za I grupu 100 % od osnovice,
- 2) za II grupu 50 % od osnovice.

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ne ostvaruje lice sa invaliditetom smješteno u ustanovu socijalne zaštite, na teret sredstava općinskog odnosno kantonalnog budžeta.

Lice sa invaliditetom koji je nastao nakon 65. godine života, a kod kojeg je u skladu sa mišljenjem Instituta, utvrđena potreba za korištenjem prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica , ovo pravo ostvaruje u skladu sa propisima kantona.

Član 69.

Lična invalidnina, dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica, ortopedski dodatak i porodična invalidnina, po ovom zakonu, pripadaju civilnoj žrtvi rata (u daljnjem tekstu: korisnik) od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za priznavanje tih prava.

Pravo na porodičnu invalidninu pripada članovima porodice nestale civilne žrtve rata do njenog proglašenja umrlom, a najduže dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, kada im prava prestaju, ukoliko u tom roku ne pokrenu postupak za proglašenje civilne žrtve rata nestalom.

